

Anàlisi de l'evolució i situació actual de les escoles de música i/o dansa reconegudes a les Illes Balears

**Análisis de la evolución y situación actual de las
escuelas de música y/o danza reconocidas en las
Islas Baleares**

**Analysis of Evolution and Current Situation of
Legal Music and/or Dance Studios in the Balearic
Islands**

Noemy Berbel Gómez, noemy.berbel@uib.es

Professora col·laboradora del departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques dins l'àrea de Didàctica de l'Expressió Musical a la Universitat de les Illes Balears i coordinadora dels estudis de Mestre

Resum

Aquest article pretén analitzar la repercussió i l'abast que les escoles de música i/o dansa reconegudes tenen sobre l'ensenyament de la música, en l'àmbit dels estudis de règim especial, a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, amb la finalitat de donar una sèrie de recomanacions per millorar-ne la situació futura, a partir de l'anàlisi de l'evolució i la situació actual.

Paraules clau

Educació musical, ensenyaments de règim especial, escola de música, Illes Balears, legislació educativa

Resumen

Este artículo pretende analizar la repercusión y el alcance que las escuelas de música y/o danza reconocidas están produciendo sobre la enseñanza de la música, dentro del ámbito de los estudios de régimen especial, en la Comunidad Autónoma de las Illes Balears, con la finalidad de dar una serie de recomendaciones para mejorar su situación futura, a partir del análisis de su evolución y situación actual.

Palabras clave

Educación musical, estudios de régimen especial, escuela de música, Illes Balears, legislación educativa

Abstract

This article tries to examine the impact that legal music schools and/or dance studios have on music teaching within the special education system in the Balearic Islands. Moreover, it aims at giving some clues to improve their situation in the near future taking the analysis of their evolution along with their current situation as reference.

Keywords

Music Teaching, Special Education System, Music School, Balearic Islands, Educational Legislation

1. INTRODUCCIÓ

Tot seguit, exposam les raons que han motivat que féssim aquest treball sobre l'evolució i la situació de les escoles de música i/o dansa reconegudes a les Illes Balears.

En primer lloc, després de la implantació de la LOGSE¹ i el traspàs de competències en matèria d'estudis no universitaris² i amb la promulgació del Decret 37/1999, de 9 d'abril,³ hi ha una necessitat evident d'analitzar la repercussió o l'abast que tenen les escoles de música sobre l'ensenyament de la música en l'àmbit dels estudis de règim especial a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Per tant, és necessari analitzar l'evolució que han seguit les escoles de música reconegudes a les Illes Balears durant el període de vigència de la LOGSE i les repercussions que hi tindrà la implantació de la LOE.⁴ Per això, en primer lloc, cal contextualitzar-la en el panorama musical dels estudis d'aquesta índole que s'imparteixen a les Illes Balears. Farem referència als centres oficials que imparteixen ensenyaments elementals: el conservatori elemental, els centres autoritzats⁵ i els conservatoris professionals i les seves extensions. També situarem els estudis elementals de música impartits a les Illes Balears en el context de la resta de les comunitats autònomes.

En segon lloc, el caràcter individual i autònom de cada escola de música fa que entre elles no hi hagi cap tipus de coordinació evident. Per això, amb aquest estudi pretenem establir una comparació entre aquests centres i conèixer-ne la realitat en conjunt.

1.1. METODOLOGIA DE LA INVESTIGACIÓ I FONTS

La metodologia general del nostre estudi està basada en una investigació avaluativa que té un enfocament doble: un estudi històric i també comparat. Aquest treball d'investigació l'hem dut a terme en fases diverses.

En una primera fase, hem analitzat la bibliografia i la normativa sobre l'educació musical a les Illes Balears i, en concret, la relacionada amb les escoles de música. Al punt 8 de la bibliografia trobarem la llista de les fonts que hem consultat. La normativa l'hem recopilada al punt 9, de les disposicions legals.

En una segona fase, hem analitzat la situació dels centres que imparteixen ensenyaments elementals de música i que són de règim especial a les Illes Balears. El treball que hem fet és descriptiu i, a partir de diferents variables, hem extret elements de valoració i comparació. Les dades descriptives dels centres d'ensenyaments musicals de règim especial les hem

1. Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu.

2. Reial decret 1876/1997, de 12 de desembre, pel qual es traspassen les funcions i els serveis de l'Administració de l'Estat a la comunitat autònoma de les Illes Balears en matèria d'estudis no universitaris.

3. Pel qual es regulen les escoles de música i dansa de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

4. Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

5. Un centre autoritzat de música és un centre docent privat que imparteix ensenyaments per a l'obtenció d'un títol oficial. Rebrà l'autorització administrativa sempre que compleixi els requisits establerts. Aquesta autorització el faculta per impartir, amb validesa plena, els ensenyaments de grau corresponents (en aquest cas, elementals), que queden adscrits a un centre docent públic, el Conservatori Professional de Música i Dansa de Mallorca. Els centres autoritzats de música tenen la capacitat d'avaluar els alumnes sense necessitat d'haver de constituir un tribunal conjunt amb els professors del conservatori al qual estan adscrits.

obtingudes per una doble via: en primer lloc, a través de la informació aportada per aquests centres a la Conselleria d'Educació i Cultura en els documents següents: Programació general anual (document d'organització de centre) i Memòria del curs acadèmic; i, en segon lloc, a través de dades d'arxiu proporcionades per la Conselleria d'Educació i Cultura.

2. MARC NORMATIU I EDUCACIÓ MUSICAL

Quant al marc normatiu, podem destacar que, després de la implantació de la LOGSE⁶ i gràcies al Reial decret 1876/1997, de 12 de desembre, sobre el traspàs de funcions i serveis de l'Administració de l'Estat a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en matèria d'ensenyaments no universitaris, va ser possible que l'Administració educativa pogués reglamentar les escoles de música i dansa. Després del traspàs de les funcions i dels serveis en matèria d'ensenyaments no universitaris, va ser aprovat el Decret 37/1999, de 9 d'abril, a través del qual varen ser determinades les condicions⁷ que han de complir les escoles que desitgen ser reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura, quant a personalitat jurídica, instal·lacions, oferta d'estudis i professors titulats.⁸

Un dels objectius del nostre estudi és comprovar la repercussió que ha tingut, en els ensenyaments elementals de música a les Illes Balears, la normativa desplegada a partir del Decret 37/1999, de 9 d'abril. Les normes més rellevants són les següents:

- L'Ordre del conseller d'Educació, Cultura i Esports de dia 20 de maig de 1999 regula les condicions que han de complir les escoles de música i/o dansa reconegudes segons el Decret 37/1999, de 9 d'abril, que autoritza la creació d'aules d'ampliació del Conservatori Professional de Música i Dansa de les Illes Balears.
- L'Ordre del conseller d'Educació i Cultura de dia 16 d'octubre de 2000 especifica el procediment d'habilitació que possibilita als professors impartir classes a les escoles de música i/o dansa reconegudes.
- L'Ordre del conseller d'Educació i Cultura de 26 de març de 2002 autoritza les escoles de música reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura a impartir ensenyaments reglats de Grau Elemental sota unes condicions determinades i instaura la prova lliure per obtenir el Grau Elemental.⁹ D'aquesta manera, es regula el procediment per a l'obtenció del certificat del Grau Elemental de música. Amb aquest Reial decret, els alumnes que cursen estudis reglats a les escoles de música i/o dansa reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura tenen dret a obtenir el certificat del Grau Elemental de música de l'especialitat cursada, una vegada que han estat avaluats satisfactòriament pels professors amb els quals hagin cursat els estudis.

La supressió del pla d'estudis de 1966 —que possibilitava els exàmens lliures al Conservatori— i la implantació del pla d'estudis LOGSE als ensenyaments de la música i dansa han generat

6. Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu.

7. Aquest decret estableix una quantitat elevada de requisits que han de complir les escoles de música i/o dansa per ser reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura, tant de titularitat privada com municipal; per això, hi ha escoles de música i/o dansa a les nostres illes que no estan reconegudes.

8. Un incentiu que tenen les escoles de música i/o dansa per sol·licitar el reconeixement és que poden beneficiar-se de subvencions.

9. La matrícula lliure va quedar suprimida a través de la disposició addicional de l'Ordre ministerial de 28 d'agost de 1992, la qual estableix el currículum dels graus Elemental i Mitjà dels estudis de música i regula l'accés als graus esmentats.

tota una problemàtica que ha afectat molt directament les escoles de música. Amb el Pla 66, els alumnes podien cursar els estudis a les escoles de música de manera lliure i, a final de curs, es podien examinar al Conservatori. Amb la implantació de la LOGSE, desapareix la possibilitat de poder fer exàmens lliures, i, per aquest motiu, una de les raons de ser de les escoles de música —preparar aquests alumnes— deixa de tenir sentit. Per això, es va intentar trobar una solució que permetés als alumnes cursar els estudis de música o dansa en centres propers al lloc de residència, almenys els estudis elementals i, si era possible, una part dels de Grau Mitjà, i que els alumnes que els haguessin fet en unes certes condicions poguessin obtenir un reconeixement.

Amb la promulgació de la LOE,¹⁰ no s'aprecien canvis significatius en els ensenyaments elementals de música de règim especial dissenyats per la LOGSE, encara que la nova llei estableix un canvi en l'organització. Els ensenyaments elementals que substitueixen el Grau Elemental anterior, tindran les característiques i l'organització que les administracions educatives determinin. També s'estableix que es podran cursar estudis de música que no conduïxin a l'obtenció de títols amb validesa acadèmica o professional en escoles específiques, que tinguin una organització i estructura diferents i sense limitació d'edat. Així mateix, aquestes escoles seran regulades per l'Administració educativa, la qual tindrà a les mans el futur dels ensenyaments elementals de música a cada comunitat autònoma. A les Illes Balears encara no s'ha portat a terme un desenvolupament curricular propi dels ensenyaments elementals i professionals de música,¹¹ encara que la Conselleria d'Educació i Cultura té la voluntat d'elaborar-lo amb la participació de tota la comunitat educativa i dels sectors implicats.

En el context de la LOE trobam dues posicions enfrontades: una que defensa mantenir els ensenyaments elementals en els conservatoris, i la que opta per treure'ls-en. Aquest debat sorgeix a partir de la LOE, perquè elimina totes les condicions reguladores dels conservatoris elementals i els deixa a mercè del que disposi l'Administració educativa. L'objectiu de la mesura és desregular aquests ensenyaments per poder facilitar l'ampliació de l'oferta educativa. Això farà augmentar les desigualtats territorials pel que fa a l'oferta dels ensenyaments elementals de música, ja que deixarà aquest nivell d'ensenyament a l'arbitri de les administracions educatives en tots els aspectes: acadèmics, docents i organitzatius.

2.1. EVOLUCIÓ DE LA XARXA D'ESCOLES ELEMENTALS DE MÚSICA DE LES ILLES BALEARS A PARTIR DE LES DISPOSICIONS LEGALS

En aquest apartat, analitzarem la situació de la Xarxa d'Escoles Elementals de Música de les Illes Balears, que es va crear el 1986, a partir de dades d'arxiu proporcionades per la Conselleria d'Educació i Cultura. El nostre objecte d'estudi és analitzar la repercussió que ha tingut el desenvolupament normatiu a partir del Decret 37/1999 i com ha influït en l'evolució d'aquests centres i n'ha determinat la realitat actual. Analitzarem la manera com funcionaven les escoles de música abans d'aquest desenvolupament normatiu i prendrem com a base l'any 1998, a partir de les dades disponibles. Establirem elements comparatius entre les escoles de música els cursos acadèmics 1997-1998 i 2008-2009, per mostrar l'evolució experimentada per aquests centres a partir de dades empíriques.

10. Les referències al marc normatiu es faran en relació amb la normativa vigent el curs 2008-2009.

11. S'ha portat a terme posteriorment, l'any 2011.

Als quadres següents hem recollit les dades de les escoles de les quals disposam d'informació sobre el curs acadèmic 1997-98 i que són reconegudes el curs 2008-2009. Així, podrem establir una comparació entre les xifres dels alumnes matriculats¹² i dels professors¹³ que impartien classes a cada centre en aquests dos moments i veure'n l'evolució.

El 34,6% de les escoles de música han vist disminuir el nombre d'alumnes, mentre que el 65,4% l'han vist augmentat.

TAULA 1. VARIACIÓ PERCENTUAL DEL NOMBRE D'ALUMNES, 1997-98 – 2008-2009					
-50 - 0%	+1 - 50%	+51 - 100%	+101 - 150%	+151 - 200%	+201%
34,6%	26,9%	15,4%	15,4%	—	7,7%

Dades obtingudes a partir de documents d'arxiu de la Conselleria Educació i Cultura i del DOE 2008-2009. Taula d'elaboració pròpia.

Només un 8,3% de les escoles de música han vist disminuir el nombre de professors, mentre que un 91,7% l'han vist augmentat o constant.

TAULA 2. VARIACIÓ PERCENTUAL DEL NOMBRE DE PROFESSORS, 1997-98 – 2008-2009								
-25 -1%	0%	+1 - 25%	+26 - 50%	+51 - 75%	+76 - 100%	+101 - 200%	+201 - 300%	+800%
8,3%	16,6%	12,5%	29,2%	8,3%	12,5%	4,2%	4,2%	4,2%

Dades obtingudes a partir de documents d'arxiu de la Conselleria Educació i Cultura i del DOE 2008-2009. Taula d'elaboració pròpia.

A partir de la reflexió del nostre estudi, podem afirmar que:

12. Xifres obtingudes a partir de la mostra de les vint-i-sis escoles de música següents: Escola Municipal de Música de Capdepera; Escola Municipal de Música d'Esporles; Escola Andreu Torrens, Santa Maria del Camí; Unió Musical Nostra Terra; Escola Municipal de Música i Dansa de Ciutadella; Escola Municipal de Música de Petra; Escola Municipal de Música d'Alaior; Escola Municipal de Música de Muro; Escola Municipal de Música de Campos; Escola Municipal de Música d'Alcúdia; Escola Municipal de Música de Felanitx; Escola Municipal de Música de Santanyí; Escola Municipal de Música de Porreres; Escola Municipal de Música i Dansa de Son Servera; Escola Municipal de Música de Pollença; Escola Municipal de Música de Santa Margalida; Escola Municipal de Música i Dansa de Manacor; Escola Municipal de Música de Montuïri; Escola Municipal de Música i Dansa del Mercadal; Escola de Música Madre Alberta; Escola Municipal Antoni Torrandell d'Inca; EMD Sant Llorenç del Cardassar; Escola Municipal de Música d'Algaida; Escola de Música del Santuari de Lluç, Escorca; Escola Municipal de Música de sa Pobla i Escola de Música Santa Mònica.

13. Xifres obtingudes a partir de la mostra de les vint-i-quatre escoles de música següents: Escola Municipal de Música de Capdepera; Escola Municipal de Música d'Esporles; Escola Andreu Torrens, Santa Maria del Camí; Unió Musical Nostra Terra; Escola Municipal de Música i Dansa de Ciutadella; Escola Municipal de Música de Petra; Escola Municipal de Música d'Alaior; Escola Municipal de Música de Muro; Escola Municipal de Música de Campos; Escola Municipal de Música d'Alcúdia; Escola Municipal de Música de Felanitx; Escola Municipal de Música de Santanyí; Escola Municipal de Música de Porreres; Escola Municipal de Música i Dansa de Son Servera; Escola Municipal de Música de Pollença; Escola Municipal de Música de Santa Margalida; Escola Municipal de Música i Dansa de Manacor; Escola Municipal de Música de Montuïri; Escola Municipal de Música i Dansa del Mercadal; Escola de Música Madre Alberta; Escola Municipal Antoni Torrandell d'Inca; Escola Municipal de Música d'Algaida; Escola Municipal de Música de sa Pobla i Escola de Música Santa Mònica.

— L'oferta dels estudis de les escoles de música, el nombre d'alumnes i també el de professors han augmentat i s'han diversificat. Hem establert una comparació entre les xifres dels alumnes matriculats i dels professors que impartien classes a cada centre, els cursos 1997-98 i 2008-2009, i hem comprovat l'evolució d'aquestes dues variables en aquest període de temps. En el cas del nombre de matriculats a cada un dels cursos acadèmics, hem observat que la majoria d'escoles de música han augmentat el nombre d'alumnes, en total s'ha incrementat en un 29,8%. Quant al nombre de professors, totes les escoles excepte dues també han incrementat la plantilla, en total s'ha incrementat en un 46,8%.

TAULA 3. VARIACIÓ TOTAL DEL NOMBRE D'ALUMNES I PROFESSORS, 1997-98 – 2008-2009	
Variació total	
Nombre d'alumnes	Nombre de professors
+29,8%	+46,8%

Dades obtingudes a partir de documents d'arxiu de la Conselleria Educació i Cultura i del DOE 2008-2009. Taula d'elaboració pròpia.

- La Xarxa de les Escoles de Música ha experimentat alguns canvis en les escoles de música i/o dansa que la integren des de 1999.
- Les infraestructures i el mobiliari també han millorat aquests onze anys, tot i que hi ha escoles que encara tenen deficiències.
- La titulació que han de posseir els professors també ha estat regulada amb el Decret 37/1999.¹⁴ En comparar les dades de la titulació que tenien els professors el curs 1997-98 i el 2008-2009, veiem que s'ha regularitzat. En el quadre següent, i a partir de dades d'arxiu, comparem la titulació que tenien els professors que impartien classes el curs 1997-98 amb la que tenen el curs 2008-2009.

14. «Els professors de les escoles de música o dansa reconegudes hauran de tenir el títol professional» (article 11).

TAULA 4. TITULACIÓ DELS PROFESSORS ELS CURSOS 1997-98 — 2008-2009

Titulació dels professors	Curs 1997-98	Curs 2008-2009
PS	22,1%	39,87%
Professional	45,35%	39,25% ¹⁵
Grau Elemental - Magisteri Musical - no titulació ¹⁶	32,65%	0,42%
Habilitació ¹⁷	—	11,81%
NHS/NC	—	8,65%

Dades obtingudes a partir de documents d'arxiu de la Conselleria Educació i Cultura i del DOE 2008-2009. Taula d'elaboració pròpia.

A diferència del curs 1997-98, en què hem trobat que un 32,65% dels professors no disposaven de la titulació corresponent, el 2008-2009 el percentatge ha descendit al 0,42%. Tal vegada en aquest percentatge hi podríem incloure algunes de les dades recollides com a NHS/NC.

— El 1999 el finançament d'algunes escoles de música es gestionava, i encara ara es gestiona, a través de patronats, perquè, encara que la majoria de les escoles són municipals, els ajuntaments no desitgen municipalitzar aquest serveis.

— La situació laboral precària dels professors continua sense millorar. La majoria només cobren les hores nominals, a uns preus molt baixos, multiplicades per quatre setmanes cada mes, els nou mesos del curs. No cobren vacances, ni pagues dobles.

3. SITUACIÓ ACTUAL DE LES ESCOLES DE MÚSICA I/O DANSA RECONEGUDES A LES ILLES BALEARS¹⁸

Un altre dels motius principals que ens han motivat a analitzar la situació de les escoles de música i/o dansa és el caràcter individual i autònom de cada un d'aquests centres.

«D'escola de música no n'hi ha una, n'hi ha moltes i cada escola de música serà necessàriament diferent de les altres, ja que tota la seva organització i, principalment, el seu projecte de centre, estarà en funció de la realitat social que vol abastar i, el que és més important, de la realitat social que rep, que arriba al centre» (Sempere, 1994, pàg. 43).

15. Hi hem inclòs les dades P66 i PLOGSE per poder comparar dades d'ambdós cursos.

16. Hi hem inclòs els professors que disposen del Grau Elemental; els qui han fet cursos del Grau Mitjà, però que no l'han acabat; els qui tenen altres titulacions, com Magisteri Musical, diplomatura de professor d'EGB, FP o llicenciat, i els professors que no disposen de la titulació corresponent.

17. El curs 1997-98 no estava establert el sistema d'habilitacions.

18. Dades del curs acadèmic 2008-2009.

Aquest fet dificulta el coneixement de la realitat d'aquest col·lectiu a priori. Per aquesta raó, hem intentat conèixer-ne la realitat en conjunt. Hem analitzat les dues variables indispensables en aquest procés d'ensenyament i aprenentatge, és a dir, els alumnes i els professors, a més d'altres elements relacionats amb l'oferta educativa dels centres.

Actualment, a les Illes Balears es poden cursar tots els nivells d'estudis musicals de règim especial: ensenyaments elementals, estructurats en quatre anys i a través dels quals s'obté el certificat elemental; ensenyaments professionals, estructurats en sis cursos i, en haver-los superat, l'alumne obté el títol professional; estudis superiors, formats per quatre anys o cinc, i l'alumne obté el títol superior, equivalent a una llicenciatura; i els ensenyaments no reglats, d'estructura lliure i amb els quals l'alumne no obté cap titulació. A les Illes Balears hi ha un ventall ampli de centres que ofereixen estudis musicals emmarcats en el règim especial, tant de titularitat pública de l'Administració educativa o municipal com de titularitat privada.

A continuació, dibuixarem el panorama dels ensenyaments elementals de música i dansa a cada una de les illes que formen la nostra comunitat autònoma. Distingirem entre l'àmbit d'ensenyaments reglats i l'àmbit d'ensenyaments no reglats, tal com ho fa la LOE a l'article 48.

3.1. ÀMBIT D'ENSENYAMENTS REGLATS

Els ensenyaments elementals es poden cursar:

- a) Als conservatoris professionals i al conservatori elemental. La titularitat d'aquests centres és de l'Administració educativa i són de finançament públic.
- b) Als centres privats autoritzats, la titularitat dels quals és privada.
- c) Als centres integrats de música.
- d) Mitjançant l'Ordre del conseller d'Educació i Cultura de 26 de març de 2002, per la qual es regula el procediment per obtenir el certificat de Grau Elemental de música, també es pot cursar el Grau Elemental a les escoles de música que pertanyen a la Xarxa d'Escoles de Música i/o Dansa, reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura segons el Decret 37/1999, sempre que compleixin els requisits establerts. La titularitat d'aquestes escoles és municipal o privada.

Els centres que imparteixen aquests estudis a cada illa són els següents:

- **A Mallorca:**
 - Conservatori Professional de Música i Dansa de Mallorca¹⁹ (de titularitat de l'Administració educativa).
 - Conservatori Municipal Elemental de Música de Palma²⁰ (titularitat municipal).

19. Segons la Resolució del conseller d'Educació i Cultura de dia 15 de gener de 2007, s'aprova la denominació específica Conservatori Professional de Música i Dansa de Mallorca en substitució de la de Conservatori Professional de Música i Dansa de Palma (codi del centre 07006810). El primer curs acadèmic del Conservatori Regional de Palma es va inaugurar el 15 d'octubre de 1935.

20. Creat l'any 2006, va obrir les portes el curs acadèmic 2006-2007.

- Centre privat autoritzat de Grau Elemental de música Santa Mònica.
 - Centre privat autoritzat de Grau Elemental de música Sant Josep Obrer.
 - Centre privat autoritzat de Grau Elemental de dansa Sant Jaume.²¹
 - Àgora-centre integrat de música.
 - CEIP Son Serra-centre integrat de primària i ensenyaments elementals de música.
- **A Menorca:**
 - Conservatori Professional de Música i Dansa de Menorca, i subseu de Ciutadella (de titularitat de l'Administració educativa).
 - **A Eivissa i Formentera:**
 - Conservatori Professional de Música i Dansa d'Eivissa i Formentera, i ampliació de Formentera.

Els ensenyaments elementals també es poden cursar a les escoles de música que pertanyen a la Xarxa d'Escoles de Música i/o Dansa, reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura segons el Decret 37/1999, sempre que compleixin els requisits establerts. A l'apartat 3.3, exposarem la relació d'escoles de música i dansa reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura, que hauríem d'afegir als centres que imparteixen ensenyaments elementals reglats a la nostra comunitat autònoma.

3.2. ÀMBIT D'ENSENYAMENTS NO REGLATS

Els ensenyaments musicals no reglats de règim especial es poden cursar a les escoles de música que pertanyen a la Xarxa d'Escoles de Música i/o Dansa reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura.²² El seu àmbit d'actuació es basa en la iniciació musical dels nins, la preparació per als estudis professionals i el seguiment de la pràctica musical o de la dansa de persones adultes. Podem distingir les que són d'àmbit municipal i les de titularitat privada.

A les Illes Balears, també hi ha escoles de música públiques o privades que no pertanyen a la xarxa d'escoles de música i dansa reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura.²³ Aquests centres imparteixen ensenyaments no reglats amb la finalitat d'ensenyar música i/o dansa sense perspectives professionals i no poden impartir ensenyaments reglats ni expedir certificats acadèmics d'estudis elementals.

Algunes d'aquestes escoles de Mallorca són les següents: Escola de Música d'Andratx, Escola de Música Jaume Albertí d'Inca, Escola de Música de Llucmajor, Escola de Música de Sant Joan, Escola de Música de ses Salines, Escola de Música de Sineu, i altres escoles o

21. En aquest centre imparteixen estudis de dansa.

22. Decret 37/1999.

23. Aquest tipus d'escoles de música no regulades no són objecte del nostre estudi.

acadèmies de música privades. A Menorca, hi ha: l'Escola de Música del Castell, Escola de Música del Migjorn Gran, Escola de Música de Maó, Escola de Música de Sant Lluís, i altres escoles o acadèmies de música privades.

3.3. RELACIÓ D'ESCOLES DE MÚSICA I DANSA RECONEGUDES PER LA CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I CULTURA

En aquest apartat exposarem quines són les escoles de música i/o dansa reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura. Aquesta relació no l'hem inclosa en els dos apartats anteriors, perquè trobam un primer grup d'escoles de música, tant de titularitat pública com privada, que poden impartir ensenyaments reglats i expedir certificats acadèmics d'estudis elementals a través del conservatori, i impartir, a més, ensenyaments no reglats per aprendre música i/o dansa sense perspectives professionals; i un segon grup d'escoles de música que solament imparteixen ensenyaments no reglats. Totes formen part de la Xarxa d'Escoles de Música i/o Dansa reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura.

A continuació distingirem entre les escoles de música i/o dansa que ofereixen estudis reglats i no reglats d'aquelles que tan sols ofereixen estudis no reglats. També diferenciarem les escoles municipals i les de titularitat privada.

A) ESCOLES MUNICIPALS DE MÚSICA RECONEGUDES

La gran majoria de les escoles de música i/o dansa que pertanyen a la Xarxa d'Escoles reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura són de titularitat municipal. Les escoles municipals que imparteixen ensenyaments reglats i no reglats són les que figuren a continuació.

A.1. Ensenyaments reglats i no reglats

Distingirem les escoles de música i/o dansa municipals existents a cada illa de la nostra comunitat autònoma.

- **A Mallorca:**

- Escola Municipal de Música d'Alcúdia (R-NR-PNM)²⁴
- Escola Municipal de Música de Binissalem (R-NR)
- Escola Municipal de Música Josep Rubio i Amengual, de Calvià (R-NR)
- Escola Municipal de Música de Capdepera (R-NR-PNM)
- Escola Municipal de Música de Campos (R-NR)
- Escola Municipal de Música i Dansa d'Esporles (R-NR)

24. R: ensenyaments reglats; NR: ensenyaments no reglats; PNM: Pla de nivell mitjà, o aules d'ampliació del Conservatori Professional que imparteixen ensenyaments professionals reglats (conegut com a PREP el curs 2010-11).

- Escola de Música Pare Aulí, de Felanitx (R-NR-PNM)
 - Escola Municipal de Música Antoni Torrandell, d'Inca (R-NR-PNM)
 - Escola Municipal de Música Miquel Tortell, de Muro (R-NR-PNM)
 - Escola Municipal de Música de Manacor (R-NR-PNM)
 - Escola Municipal de Música de Santanyí (R-NR-PNM)
 - Escola Municipal de Música de Santa Margalida (R-NR-PNM)
 - Escola Andreu Torrens, de Santa Maria del Camí (R-NR)
 - Escola Municipal de Música de Selva (R-NR)
 - Escola Municipal de Música de Sóller (R-NR)
- **A Eivissa i Formentera:**
 - Escola Municipal de Música de Formentera (R-NR)

A Menorca no hem trobat cap escola de música i/o dansa reconeguda que imparteixi alhora ensenyaments reglats i no reglats.

A.2. Ensenyaments no reglats

Les escoles de música i/o dansa municipals que només imparteixen ensenyaments no reglats són les següents:

- **A Mallorca:**
 - Escola Municipal de Música d'Algaida (NR)
 - Escola Municipal de Música d'Artà (NR)
 - Escola de Música del Santuari de Lluc (NR)
 - Escola Municipal de Música de Montuïri (NR)
 - Escola Municipal de Música de Petra (NR)
 - Escola Municipal de Música de Pollença (NR)
 - Escola Municipal de Música de Porreres (NR)
 - Escola Municipal de Música de sa Pobla (NR)
 - Escola de Música i Dansa Sant Llorenç del Cardassar (NR)
 - Escola Municipal de Música i Dansa de Son Servera (NR)

- Escola Municipal de Música de Vilafranca de Bonany (NR)

- **A Menorca:**

- Escola de Música i Dansa d'Alaior (NR)
- Escola Municipal de Música i Dansa de Ciutadella (NR)
- Escola Municipal de Música del Mercadal (NR)
- Escola de Música de l'Ateneu Musical de Ferreries (NR)

- **A Eivissa:**

- Escola de Música i Folklore del Patronat Municipal de Música de l'Ajuntament d'Eivissa (NR)

B) ESCOLES RECONEGUDES DE TITULARITAT PRIVADA²⁵

A continuació exposarem quines escoles reconegudes de música i/o dansa de titularitat privada imparteixen ensenyaments musicals a les nostres illes. N'hi ha menys que de titularitat municipal.

B.1) Ensenyaments reglats i no reglats

Les escoles privades²⁶ que imparteixen ensenyaments reglats i no reglats a Mallorca són les següents:

- Unió Musical Nostra Terra (R-NR)
- Escola de Dansa Sant Jaume (R-NR)

A Menorca i Eivissa i Formentera no hem trobat escoles reconegudes de música i/o dansa de titularitat privada que imparteixin estudis reglats i no reglats de música.

B.2) Ensenyaments no reglats

Les escoles reconegudes de música i/o dansa de titularitat privada que tan sols imparteixen ensenyaments no reglats són les següents:

- **A Mallorca:**

- Escola de Música Madre Alberta (NR)
- Escola de Música Quatre 42 (NR)

25. Al curs 2010-11 hauríem d'afegir: l'Escola de Música CIDE i l'Escola de Dansa Francisca Tomàs a Mallorca; i l'Escola i Banda de Música Can Blau a Eivissa.

26. A l'Escola de Música de Sant Josep Obrer i a la de Santa Mònica, a més dels ensenyaments elementals reglats, hi imparteixen estudis no reglats.

- Escola de Música Ireneu Segarra (NR)
- Escola de Música Més Música (NR)
- **A Menorca:**
 - Escola de Dansa Ute Dahl de Maó (NR)

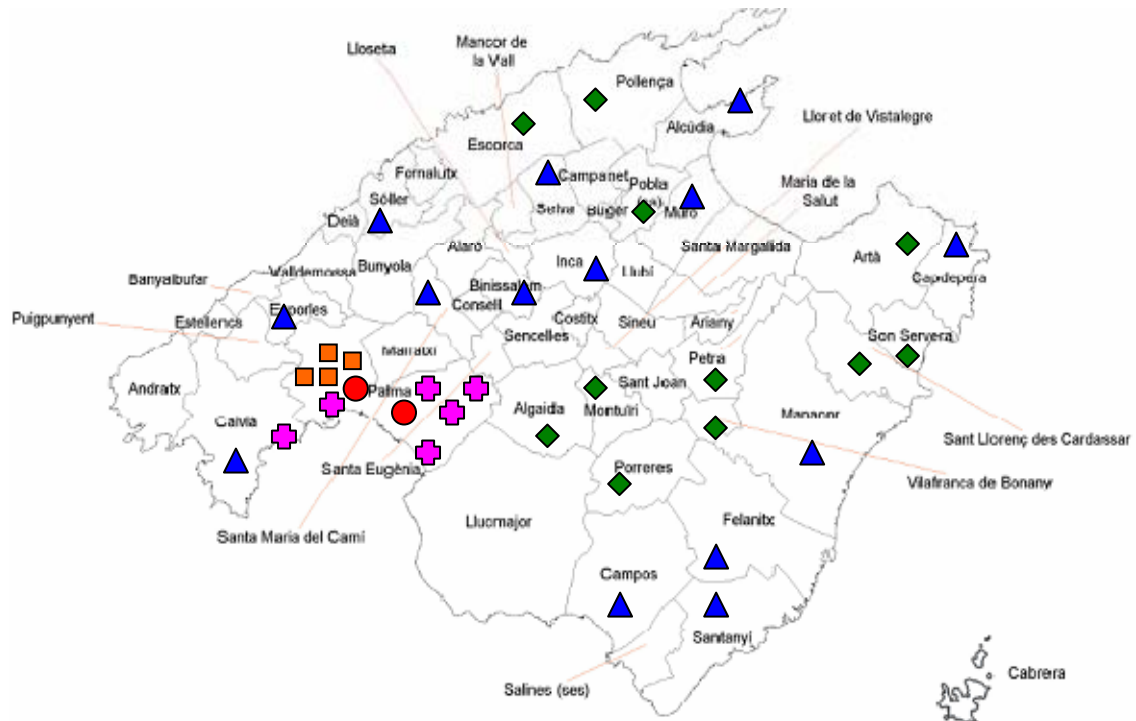
A Eivissa i Formentera no hi ha escoles reconegudes de titularitat privada que imparteixin ensenyaments de música i/o dansa no reglats.

3.4. LOCALITZACIÓ DELS CENTRES QUE IMPARTEIXEN ESTUDIS ELEMENTALS DE MÚSICA REGLATS I/O NO REGLATS A LES ILLES BALEARS

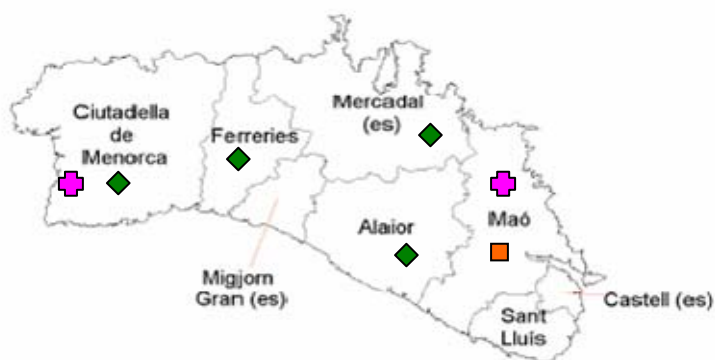
Als mapes següents de les illes de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, situarem els centres que imparteixen estudis elementals de música. Localitzarem les escoles de música que es distribueixen al llarg de la geografia de les Illes Balears segons la titularitat i el tipus d'ensenyament, reglat o no reglat, que imparteixen:

- a) Conservatoris, centres autoritzats i centres integrats que imparteixen ensenyaments elementals de música (LOE)
- b) Escoles municipals de música reconegudes:
 - b1) Que imparteixen ensenyaments reglats i no reglats
 - b2) Que imparteixen ensenyaments no reglats
- c) Escoles reconegudes de titularitat privada:
 - c1) Que imparteixen ensenyaments reglats i no reglats
 - c2) Que imparteixen ensenyaments no reglats

MALLORCA

MENORCA

EIVISSA I FORMENTERA

Després d'observar la situació de les escoles de música i/o dansa reconegudes, veiem que es reparteixen per tota la geografia de les nostres illes, tot i que tenen menys presència a les illes de Menorca, Eivissa i Formentera. En el cas de Mallorca i Menorca, les escoles municipals estan repartides pels municipis amb la finalitat de poder atendre la demanda que tenen els estudis musicals en aquests municipis. No obstant això, observam que les escoles de titularitat privada estan situades a les capitals de cada una de les illes, a Palma i Maó, on, en canvi, no trobam escoles de música i/o dansa de titularitat municipal. Tots els conservatoris i centres autoritzats estan situats a les capitals de cada illa.

4. REFLEXIONS SOBRE LA SITUACIÓ DELS ENSENYAMENTS ELEMENTALS DE MÚSICA A LES ILLES BALEARS²⁷

A continuació farem ressaltar aspectes diversos de la situació dels ensenyaments elementals de música a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, fruit de la reflexió del nostre treball:

1. L'evolució experimentada els últims onze anys és del tot satisfactòria. En el cas dels ensenyaments elementals de música, hi ha un interès creixent a la nostra comunitat autònoma, tant als conservatoris, com als centres autoritzats i les escoles de música reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura. A la taula següent es mostra l'evolució dels alumnes matriculats als ensenyaments elementals als conservatoris i centres autoritzats de les Illes Balears, des del curs 1997-98 fins al 2008-2009.

27. Dades del curs acadèmic 2008-2009.

TAULA 5. EVOLUCIÓ DELS ALUMNES MATRICULATS ALS CONSERVATORIS I CENTRES AUTORITZATS D'ENSENYAMENTS ELEMENTALS 1997-98 – 2008-2009

1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009
344	419	581	640	721	778	722	728	749	710	787	823

Dades obtingudes a partir del Consell Escolar de les Illes Balears i de la Conselleria d'Educació i Cultura. Taula d'elaboració pròpia.

- En els ensenyaments elementals, les especialitats més sol·licitades són piano, violí, guitarra, clarinet i flauta travessera, i coincideixen tant als conservatoris i centres autoritzats com a les escoles de música. Per tant, algunes especialitats estan massificades i altres no tenen gaire alumnes, i seria desitjable un equilibri entre les especialitats cursades pels estudiants.

A la taula següent detallam el recompte del total d'alumnes matriculats als ensenyaments elementals a tots els centres, tant als conservatoris com als centres autoritzats i a les escoles de música reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura, per especialitat, en valor percentual.²⁸

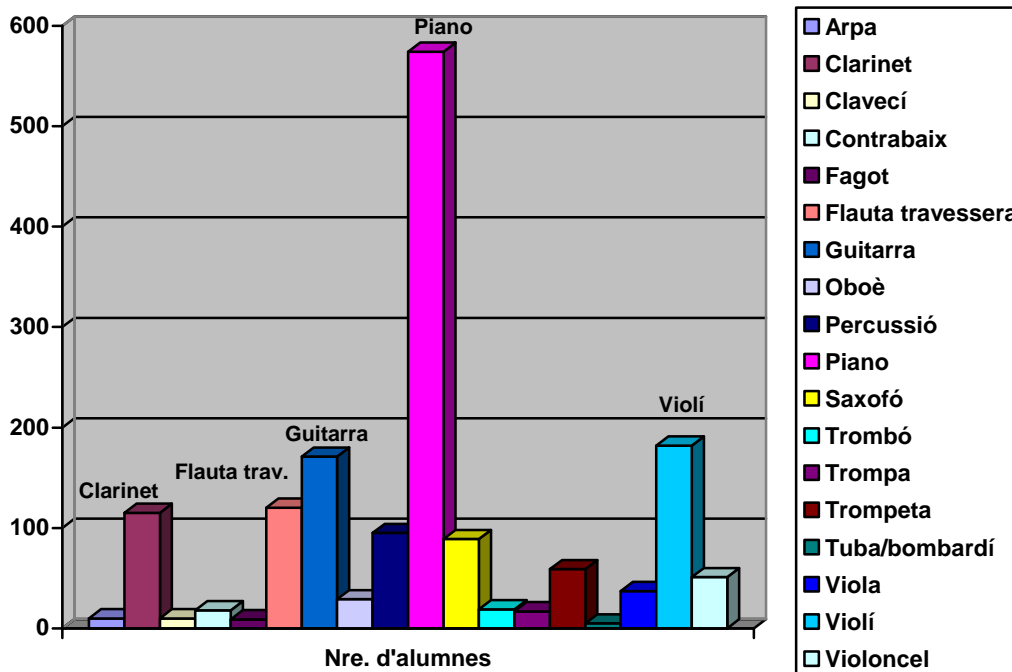
28. Dades del curs acadèmic 2008-2009.

TAULA 6. ALUMNES MATRICULATS PER ESPECIALITATS	
Especialitats	Total ensenyaments elementals (LOE). Tots els centres
	Percentual: %
Arpa	0,62
Clarinet	7,14
Clavecí	0,62
Contrabaix	1,11
Fagot	0,55
Flauta travessera	7,45
Guitarra	10,62
Oboè	1,8
Percussió	5,9
Piano	35,65
Saxòfon	5,52
Trombó	1,18
Trompa	1,05
Trompeta	3,66
Tuba/bombardí	0,31
Viola	2,3
Violí	11,3
Violoncel	3,17

Dades obtingudes a partir del DOC dels centres. Taula d'elaboració pròpia.

Amb el gràfic següent destacam quines són les especialitats que tenen més demanda en els ensenyaments elementals reglats que es cursen a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

GRÀFIC 1. ALUMNES SEGONS LES ESPECIALITATS

Dades obtingudes a partir del DOC dels centres. Gràfic d'elaboració pròpia.

- Si ens centram en el gènere dels alumnes matriculats en els ensenyaments elementals, veiem que la majoria femenina és comuna en tots els centres i representa un 55% del total d'alumnes que cursen ensenyaments elementals, i el 45% restant són alumnes masculins en aquest nivell d'ensenyaments.

5. REFLEXIONS SOBRE LA SITUACIÓ ACTUAL DE LES ESCOLES DE MÚSICA I/O DANSA A LES ILLES BALEARNS

Cal reconèixer la gran labor que han dut a terme les escoles de música en els ensenyaments musicals a les Illes Balears des de l'any 1998 fins a l'actualitat, tot i que han hagut de superar un seguit de dificultats. Malgrat les mancances o limitacions que pateixen, ofereixen una formació molt diversificada a una gran quantitat d'alumnes que, a més, cada any augmenta. A continuació, enfocarem de manera global la situació de les escoles de música i dansa a les Illes Balears durant el curs 2008-2009. Repartides per totes les illes, hi trobam quaranta-una escoles de música i/o dansa, a més dels centres autoritzats que imparteixen ensenyaments elementals. A Mallorca hi ha trenta-quatre escoles, vint-i-sis de les quals són municipals i vuit, de titularitat privada. A Menorca hi ha cinc escoles de música i/o dansa, quatre de les quals són

municipals i una és de titularitat privada. A Eivissa hi ha una escola municipal i a Formentera, també.

Si partim de la xifra total de quaranta-una escoles de música, a Mallorca hi ha el 82,9% de les escoles de música i dansa de tota la comunitat autònoma; a Menorca, n'hi ha un 12,2% i a Eivissa i Formentera, el 4,9% restant.

El nombre total d'escoles de música i dansa de les Illes Balears de titularitat municipal és de trenta-dues, el 78,1%, i nou són privades, un 21,9%. Si analitzam la presència de les escoles de titularitat municipal o privada a cada una de les illes, obtenim el resultat següent: a Mallorca, el 76,47% de les escoles són municipals i un 23,52% són de titularitat privada; a Menorca, el 80% de les escoles de música i/o dansa són municipals i un 20% privades; a Eivissa i Formentera el 100% són municipals.

A la taula següent queda recollit el nombre d'alumnes que cursen estudis de música o dansa a les escoles de música i/o dansa reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears. Diferenciam el nombre d'alumnes que cursen estudis reglats, estudis no reglats i PNM en aquests centres.

TAULA 7. XIFRES TOTALS D'ALUMNES A LES ESCOLES DE MÚSICA DE LES ILLES BALEARS			
Ens. reglats	Ens. no reglats ²⁹	PNM	Total
701	6.247	145	7.093

Dades facilitades per la Conselleria d'Educació i Cultura, proporcionades directament per les escoles de música i/o dansa de les Illes Balears. Taula d'elaboració pròpia.

Un total de 701 alumnes estudien ensenyaments reglats, 6.247 alumnes cursen ensenyaments no reglats, i 145, estudis de PNM. Aquestes xifres mostren la funció social, d'una necessitat innegable, que exerceixen les escoles de música i/o dansa. Fan possible que devers 6.247 alumnes puguin cursar estudis de música i/o dansa sense que tinguin cap finalitat professional, sinó que estan motivats per un interès personal per poder augmentar o enriquir els seus coneixements en aquestes disciplines. Si tenim en compte els alumnes que cursen els diferents tipus d'estudis, obtenim una xifra global de 7.093 alumnes.

Una altra de les variables analitzades són els professors de les escoles de música. A continuació farem referència a les dades globals dels ensenyants que imparteixen classes en aquests centres. El curs acadèmic 2008-2009, a tots els centres analitzats hi han impartit docència 474 professors.³⁰ El percentatge de professors de sexe masculí que fa classe en aquests centres és el 60,75% i, per tant, n'hi ha més que de sexe femení, que representen el 39,25% a les aules. Quant a la titulació dels professors, un 39,87% tenen estudis de professor superior, un 27% posseeixen estudis professionals del Pla 66 i un 12,25% han cursat estudis professionals de Pla LOGSE, un 0,42% han cursat estudis de Magisteri Musical, un 11,81% disposen de l'habilitació corresponent de la Conselleria d'Educació i Cultura per poder impartir classes, i del 8,65% no s'especifica la titulació que posseeixen. Al quadre següent mostrem aquestes dades, expressades en nombre de professors i gènere.

29. Són dades orientatives, ja que no disposam de les dades d'alumnes de dues escoles que imparteixen ensenyaments no reglats.

30. Són dades orientatives, ja que no disposam de les xifres de professors d'algunes escoles, que, encara que són poques, són necessàries per obtenir les xifres exactes.

TAULA 8. TITULACIÓ DELS PROFESSORS PER GÈNERE			
Titulació dels professors	Homes	Dones	Total
PS	113	76	189
P66	71	57	128
PLOGSE	30	28	58
Magisteri Musical	1	1	2
Habilitació	42	14	56
NHS/NC	31	10	41
Total	288	186	474

Dades facilitades per la Conselleria d'Educació i Cultura a partir del DOE. Taula d'elaboració pròpia.

A la taula següent mostrem el nombre de professors que imparteixen docència a cada tipus d'estudis: 200 als ensenyaments elementals reglats i 396 als elementals no reglats.

TAULA 9. NOMBRE DE PROFESSORS SEGONS EL TIPUS D'ENSENYAMENT	
Imparteixen docència en:	Nre. de professors
Ensenyaments elementals reglats	200
Ensenyaments no reglats	396

Dades facilitades per la Conselleria d'Educació i Cultura a partir del DOE. Taula d'elaboració pròpia.

El nombre de professors que imparteixen ensenyaments no reglats (396) és superior al de professors que n'imparteixen d'elementals reglats (200), ja que el nombre d'alumnes que cursen ensenyaments no reglats (6.247) és superior al que en cursen d'elementals reglats (701). Aquest increment del nombre de professors no és proporcional a l'increment del d'alumnes, ja que els ensenyaments elementals reglats suposen per a l'alumne haver de cursar més assignatures per superar els estudis, la qual cosa comporta la necessitat que hi hagi més professors per cada alumne que imparteixin les assignatures.

Un dels aspectes que han de millorar les escoles de música és l'estabilitat de la plantilla de professors a cada una. Quan hem hagut consultat els DOE disponibles de les escoles de música i/o dansa reconegudes del curs 2004-2005, hem comparat el nombre de professors de cada una que hi impartien docència aquell any acadèmic amb el de professors que n'imparteixen al mateix centre el curs 2008-2009.

1. A les vint-i-set escoles de música i/o dansa analitzades hem vist que l'estabilitat dels professors és molt precària, ja que tan sols un 38,82% dels que exercien la docència a les

escoles de música el curs 2004-2005 continuen impartint classes a la mateixa escola el curs 2008-2009.

2. Aquesta inestabilitat també es trasllada al nombre de professors contractats; assenyalam diferències notables en el nombre de professors que imparteixen classes a cada una de les escoles en aquest període de quatre anys, des del curs 2004-2005 al 2008-2009. Un 44,45% de les escoles ha disminuït el nombre de professors contractats, mentre que un 44,45% l'ha augmentat, en alguns casos s'ha més que triplicat el nombre de professors contractats, i tan sols un 11,1% de les escoles mantenen el nombre de professors estable. Aquesta variació de professors pot ser provocada per l'ajustament entre l'oferta i la demanda dels alumnes, fet que provoca inestabilitat laboral als ensenyants.
3. Una altra variable que influeix en les condicions laborals dels professors de música és la jornada lectiva. Una vegada analitzat el nombre d'hores de classe que imparteixen els professors de les escoles de música,³¹ arribam als resultats següents:

TAULA 10. NOMBRE D'HORES SETMANALS DE DOCÈNCIA DELS PROFESSORS DE LES ESCOLES DE MÚSICA					
Menys de 5 hores setmanals	De 5 a 10 hores setmanals	D'11 a 15 hores setmanals	De 16 a 20 hores setmanals	De 21 a 24 hores setmanals	25 hores setmanals o més
27,61%	37,23%	18%	8,78%	4,18%	4,18%

El 64,86% dels professors fan menys de deu hores setmanals de classe en una mateixa escola de música i el 82,86% imparteixen menys de quinze hores setmanals. Tan sols un 4,18% fa 25 hores setmanals de classe o més. Aquestes dades mostren que hi ha molt pocs professors que tenen la jornada completa en una mateixa escola de música, tot el contrari del que passa als conservatoris. Si comparam les dades obtingudes en aquests centres, la majoria dels professors tenen jornada completa o mitja jornada, incloent-hi les 25 hores de la jornada completa: les 18 lectives, i la resta d'hores per completar la jornada són complementàries, de reunions i de dedicació al centre. En el cas de les escoles de música, els professors cobren segons les hores de classe que imparteixen i les hores de reunions i tutories no estan remunerades. Per això, la gran majoria de professors imparteixen docència en diverses escoles de música per completar la jornada. Això és perquè el contracte dels professors de les escoles de música s'ajusta a la demanda dels alumnes que sol·liciten docència d'un instrument i, per tant, el nombre d'hores de contracte d'un professor en una escola de música pot ser molt baix, si la demanda d'aquest instrument és baixa; fins i tot hi ha professors que solament imparteixen una hora setmanal.

4. La situació dels professors que han de desplaçar-se per diverses escoles de música provoca que tinguin poca vinculació als centres, situació que no passaria si tinguessin dedicació exclusiva a un sol centre, ja que podrien estar més implicats, per exemple, en les activitats extraescolars que es poden organitzar a l'escola de música. Des del punt de vista dels alumnes, és beneficiós que els professors tinguin estabilitat o els facin seguiment per acompanyar-los o dirigir-ne l'evolució en cada curs.

31. Com a mostra, hem analitzat les dades de divuit escoles de música.

5. Relacionat amb aquesta precarietat laboral, observam que la majoria dels professors no tenen una edat gaire avançada. En el quadre següent veiem el resum d'edats, distribuït per rangs d'edats, dels professors de les escoles de música.³²

TAULA 11. EDAT DELS PROFESSORS DE LES ESCOLES DE MÚSICA					
De 20 a 25 anys	De 26 a 35 anys	De 36 a 45 anys	De 46 a 55 anys	De 56 a 65 anys	Més de 65 anys
7,54%	52,46%	25,24%	9,18%	4,26%	1,31%

Dades facilitades per la Conselleria d'Educació i Cultura, DOE 2008-2009. Taula d'elaboració pròpia.

El 60% dels professors tenen menys de 35 anys i el 85,24% en tenen menys de 45. Tan sols un 4,26% té entre 56 i 65 anys, i un percentatge molt baix arriba a la jubilació en aquests centres. Aquestes dades demostren que la majoria dels professors són joves i que adquireixen experiència docent en aquests centres; més endavant opten a altres llocs de treball que els garanteixen més estabilitat laboral i econòmica, ja que el salari que perceben a les escoles de música varia d'una a una altra.

A continuació, presentam en forma de llista tots els estudis o matèries que es poden cursar a la totalitat de les escoles de música i/o dansa reconegudes de les Illes Balears, tant en els ensenyaments elementals reglats com no reglats. Els presentarem sota les denominacions que figuren a les escoles de música per ordre alfabètic. A partir d'aquesta llista podem afirmar que les escoles de música han diversificat l'oferta musical i les especialitats instrumentals més que no el conservatori. Segons Alsina, Díaz, Giráldez i Akoschky (2008), «Les escoles de música estan per satisfer una demanda social que exigeix que siguin obertes i diversificades, amb camins i dreces tan diferents com distintes són les capacitats dels membres de la societat: propostes musicals gairebé fetes a mida» (pàg. 28).

32. Com a mostra, hem analitzat les dades de vint-i-set escoles de música.

TAULA 12. LLISTA D'ESTUDIS IMPARTITS A LES ESCOLES MÚSICA DE LES ILLES BALEARIS

- Acordió	- Ensemble	- Oboè
- Aproximació a la música	- Estiraments	- Orgue
- Harmonia	- Expressió corporal	- Orquestra
- Baix elèctric	- Fagot	- Orquestra A
- Ballet clàssic	- Flabiol	- Orquestra B
- Banda	- Flabiol i xeremia	- Orquestra C
- Banda juvenil	- Flauta	- Orquestra d'adults
- Bateria	- Flauta de bec	- Orquestra de corda
- Batucada	- Flauta travessera	- Percussió
- Bombardí	- Guitarra	- Piano
- Cambra/col·lectiva	- Guitarra clàssica	- Piano - harmonia moderna
- Cançó de Nadal	- Guitarra d'acompanyament	- Piano complementari
- Cant	- Guitarra elèctrica	- Piano jazz
- Cant coral	- Guitarra popular	- Piano modern
- Cant coral d'adults	- Guitarró	- Psicòball
- Cant coral infantil	- Iniciació	- Saxòfon
- Cant coral juvenil	- Iniciació I	- Saxòfon modern
- Claqué	- Iniciació II	- Sensibilització
- Clarinet	- Instruments tradicionals	- Nadons
- Combos	- Jugam amb la percussió I	- Taller d'instruments
- Combo (música moderna)	- Jugam amb la dansa I	- Teatre
- Conjunt de violoncel (<i>cello ensemble</i>)	- Jugam amb la dansa II	- Tècnica vocal
- Conjunt instrumental	- Jugam amb la dansa III	- Tradicional
- Conjunt vocal	- Jugam amb el violí I	- Trombó
- Contrabaix	- Jugam amb el violí II	- Trombó de vares
- Cor adults	- Jugam amb el violí III	- Trompa
- Correpetició	- Llenguatge per a adolescents	
- Dalcroze I	- Llenguatge per a adults	
- Dalcroze II	- Llenguatge musical	
- Dansa	- Moviment I	
- Dansa clàssica	- Moviment II	
- Dansa contemporània	- Música	

- Dansa espanyola	- Música I	- Trompeta
- Dansa jazz	- Música II	- Tuba
- Dansa moderna	- Música 4-5-6	- Vent metall
- Dansa per a adults	- Música de cambra	- Viola
- Dansa preparació	- Música tradicional	- Violí
	- Música i moviment	- Violoncel
		- Xeremies
		- Xeremies/flabiol
		- Xeremies i tamborino

Informació obtinguda a partir del DOE de les escoles de música i/o dansa reconegudes de les Illes Balears. Taula d'elaboració pròpia.

6. SITUACIÓ DELS ENSENYAMENTS ELEMENTALS DE MÚSICA A LES ILLES BALEARS EN RELACIÓ AMB LA RESTA DE COMUNITATS AUTÒNOMES

Un altre dels elements que hem analitzat és la situació actual dels ensenyaments elementals de música a les Illes Balears³³ en relació amb la resta de comunitats autònomes, quant a nombre de centres, alumnes i professors, tal com exposam a continuació:

- Quant a la totalitat de conservatoris i centres autoritzats que imparteixen estudis reglats elementals a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, els sis centres que hi ha representen un 1,86% del total dels de tot l'Estat. Si hi afegim les escoles de música i/o dansa que poden impartir ensenyaments elementals reglats³⁴ (divuit escoles de música), el nombre resultant de centres, vint-i-quatre, representa un 7,5% del total de tot l'Estat. Aquest percentatge s'incrementa considerablement gràcies a l'aportació de les escoles de música a les Illes Balears.
- Les escoles de música i/o dansa de les Illes Balears (en total, quaranta-una) representen el 5,32% del total de l'Estat. Ocupen la vuitena posició en relació amb la resta de comunitats autònomes.
- Pel que fa als professors que imparteixen classes d'ensenyaments reglats als conservatoris i centres autoritzats a les Illes Balears, representen un 3% del total de l'Estat. Si hi afegim els que imparteixen ensenyaments reglats a les escoles de música (200 professors), obtenim un percentatge del 4,7%.

33. Les dades que figuren de les escoles de música a les enquestes del MEC no reflecteixen la situació real d'aquests centres a les Illes Balears. Al nostre estudi aportam les xifres reals del curs acadèmic 2008-2009.

34. Incloues també les escoles de música que imparteixen PNM, ja que les vuit que imparteixen estudis de PNM també ofereixen ensenyaments elementals reglats.

- Els professors que imparteixen classes a les escoles de música de les Illes Balears representen un 5,4% del total de l'Estat, i ocupen la sisena posició en relació amb la resta de comunitats autònomes.
- El percentatge d'alumnes que cursen ensenyaments elementals reglats als conservatoris i centres autoritzats, en relació amb la totalitat dels alumnes de la resta de comunitats autònomes, és d'un 2%. Si hi afegim els qui cursen ensenyaments elementals reglats a les escoles de música de les Illes Balears (701), aquest percentatge puja a un 3,62%.
- El percentatge d'alumnes que cursen els estudis musicals, tant els reglats com els no reglats, a les escoles de música a les Illes Balears és d'un 3,65%.

A partir de les dades precedents, concloem que el panorama dels ensenyaments elementals de música impartits a les Illes Balears, en relació amb el nombre de centres, professors i alumnes, és favorable, ja que cal contextualitzar les dades en la situació geogràfica i demogràfica de les Balears. Si comparam el nombre de conservatoris i escoles de música amb el d'altres comunitats autònomes, com Andalusia, el País Valencià, el País Basc, Catalunya o Madrid, queda palesa la inferioritat de les Illes Balears.

7. CONCLUSIONS

Per acabar la nostra exposició, una vegada hem analitzat l'estat dels ensenyaments elementals de música a les Illes Balears i, en concret, de les escoles de música i/o dansa reconegudes, arribam a la conclusió que és necessari adoptar mesures que en millorin la situació. Per això, haurien de canviar en els aspectes que destacam a continuació:

- El sistema d'habilitacions del professorat va suposar una regulació per als docents que no disposaven de la titulació corresponent, ja que pogueren obtenir una habilitació per impartir classes sota unes condicions determinades. Aquest sistema ha causat dificultats serioses, perquè no té en compte la situació actual. Per solucionar-les, s'hauria de trobar un altre camí definitiu que concedís més marge per cobrir la demanda de les escoles de música i dansa.
- Quant als professors, un altre punt que s'hauria de tenir en compte és la manca de recursos destinats a la seva formació. Per millorar la qualitat dels ensenyaments musicals, és necessari que s'ofereixi un ampli ventall de formació permanent, de la qual puguin beneficiar-se tots els professors dedicats a l'ensenyament musical i a la qual puguin accedir els professors de cada illa. Segons Froese (1997), «La formació permanent dels professors d'escoles de música hauria de ser entesa com un desenvolupament professional continuat i alhora com un aprenentatge durant tota la vida» (pàg. 71).
- Els professors de les escoles de música es regeixen pel pitjor conveni de tot l'ensenyament. Solen cobrar les hores de classe impartides a uns preus baixos i no els remuneren les hores de dedicació no lectives. Hem d'afegir que tampoc no tenen cobertura durant els períodes de vacances escolars ni pagues extres. Els professors de les escoles de música tenen un lloc de treball inestable i tenen molta rotació, com hem

demonstrat quan hem analitzat la variació experimentada, en tan sols quatre anys, per les plantilles de les escoles de música de les Illes Balears. Els professors tampoc no estan sotmesos a exigències de capacitació pedagògica ni a un pla continu de formació docent.

- Hi ha escoles de música de titularitat municipal que no estan integrades en la xarxa d'ensenyament públic. Aquestes es presenten formalment com a centres públics perquè els ajuntaments solen ser els propietaris de les instal·lacions, però posteriorment són gestionades per empreses privades.
- Quant a les subvencions que perceben les escoles de música de la Conselleria d'Educació i Cultura, hem d'assenyalar que els centres que vulguin percebre-les les poden demanar quan la Conselleria d'Educació i Cultura aprova la convocatòria³⁵ per donar suport a aquest tipus d'ensenyaments. Les escoles de música i/o dansa³⁶ les rebran sempre que siguin escoles reconegudes i compleixin el procediment establert.³⁷ Hem de destacar que no hi ha un conveni entre les escoles de música i la Conselleria d'Educació i Cultura per percebre aquestes ajudes anualment i de forma directa, encara que sigui per un període de temps establert. Aquest és, precisament, un dels punts en els quals es podria avançar per millorar la situació dels centres.
- Encara que les escoles de música i/o dansa reconegudes puguin percebre subvencions, han de cobrar mensualitats als alumnes per cobrir aproximadament la tercera part de les despeses. Per reduir-les, sobretot les de les escoles municipals, les aportacions que fan actualment les administracions educatives no són suficients.³⁸ Si s'abaratís el cost que han d'assumir les famílies, més alumnes podrien accedir als estudis musicals, ja que n'hi ha molts que per raons econòmiques no ho poden fer.
- A les escoles de música no hi ha els processos democràtics ni els consells escolars que podem trobar als conservatoris de música.
- Les escoles de música no recorren a una mateixa metodologia pedagògica i musical³⁹ de manera homogènia. Cada una aplica un sistema docent, segons la formació i les inquietuds de cada professor. Segons Figueras (1997), «cal una ampliació de la formació pedagògica, metodològica i didàctica en la direcció de les formes noves d'ensenyar, de les noves disciplines, i de la varietat d'alumnes que cal atendre» (pàg. 424).

Vist tot el que hem exposat, proposam:

35. No garanteix que sigui anualment.

36. El curs 2009-2010 només es podien acollir a aquestes ajudes les escoles de titularitat pública.

37. Hem observat que hi ha escoles de música que no han percebut les ajudes perquè presentaren la sol·licitud fora de termini o perquè no l'havien emplenada segons la normativa establerta.

38. A la Resolució del conseller d'Educació i Cultura de dia 6 d'agost de 2010, per la qual es convoquen ajudes econòmiques per contribuir al sosteniment de les escoles de música i dansa de titularitat pública reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears per al curs 2009-10, s'estableix que l'import límit que poden percebre les escoles de música i dansa de titularitat pública per alumne és: 65 euros per cada alumne de música i/o de dansa dels ensenyaments elementals reglats; 65 euros per cada alumne dels ensenyaments professionals adscrits a un conservatori de les Illes Balears; i 30 euros per cada alumne dels ensenyaments no reglats.

39. Al segle XX s'han desenvolupat tot un seguit de metodologies pedagògiques i musicals modernes, com ara: les obres de Dalcroze (1865-1950), promotor d'una revolució pedagògica basada en el moviment corporal per a l'ensenyament de la música; Kodaly (1882-1977), amb el treball del repertori coral; Willems (1890-1978), qui incidí en els aspectes psicopedagògics de l'ensenyament; Orff (1895-1982), qui se centrà en el ritme corporal i del llenguatge i els conjunts instrumentals; Suzuki (1898-1998), amb un mètode fonamental per a l'ensenyament del violí, etc.

- Conservar i enfortir la xarxa d'escoles municipals de música a partir de l'establiment d'una connexió més directa amb els conservatoris professionals i entre les escoles de música a través de plans de col·laboració continuada. Segons Figueras (1997): «Perquè la seva tasca sigui realment eficaç i completa, l'EM necessita dialogar i col·laborar amb altres escoles obligatòries, amb altres EM, amb els centres de recursos, amb conservatoris, amb cors, amb orquestres, universitats... i amb totes aquelles institucions o col·lectius que puguin enriquir-la» (pàg. 425).
- Les autoritats educatives haurien de fomentar l'existència de centres integrats de música, on els alumnes poguessin cursar els seus estudis de primària i els ensenyaments elementals de música. D'aquesta manera es facilitaria l'aprenentatge als alumnes que compaginen els dos tipus d'ensenyament. Al llibre d'actes del XVII Encontre de Consells Escolars Autònoms i de l'Estat, que es va centrar en l'estudi dels ensenyaments artístics al sistema educatiu (2007), es recull, en l'apartat de conclusions i propostes d'actuació, el següent:

«Atès que els ensenyaments elementals i ensenyaments professionals de música i dansa coincideixen amb els trams d'edat en els quals els alumnes cursen l'educació primària, l'ESO, el batxillerat i la FP, es fa imprescindible incrementar les mesures que facin possible conciliar ambdós estudis, com són les convalidacions, les adaptacions curriculars i sobretot els centres integrats d'ensenyaments de música i dansa amb ensenyaments generals» (pàg. 2).
- Garantir i cuidar la formació inicial de l'ensenyament musical dels alumnes que tenen entre quatre i vuit anys, ja que consideram que aquesta etapa és molt important. Segons Busqué (1994): «En pensar en l'educació musical no ens oblidem de l'etapa 0-6 (...) que és on es posen els fonaments de la personalitat humana i de tots els aprenentatges; també els de la música» (pàg. 335). Creiem que és una franja d'edat crucial i, per això, hauria d'estar en mans de professionals molt qualificats, que tinguessin coneixements de pedagogia musical amplis segons els mètodes Orff, Kodaly, Willems, Dalcroze, etc. i que fossin capaços d'acceptar el repte de posar els fonaments sobre els quals s'hauria de sustentar el futur de l'ensenyament musical de les Illes Balears. Segons Pascual (2006):

«Al començament del segle XXI l'educació musical és un dret de l'ésser humà i el seu ensenyament no ha d'estar reservat a una minoria privilegiada, en funció dels seus recursos o els seus talents excepcionals, sinó que ha de rebre un tractament seriós i rigorós des de l'Educació Infantil» (pàg. 12).
- Garantir la preparació i selecció dels professors de les escoles de música, així com un pla de formació contínua i pedagògica.
- Revisar el sistema d'habilitacions dels professors i ajustar-lo a les necessitats actuals.
- Una col·laboració entre el Govern balear, els consells insulars i els ajuntaments per al manteniment econòmic dels centres, però sobretot per millorar les condicions laborals dels professors perquè puguin tenir estabilitat laboral i econòmica.
- Determinar un pla de dignificació dels espais i instal·lacions d'aquelles escoles de música i/o dansa que ho necessitin.

- Una coordinació entre les escoles de música, amb intercanvi d'experiències i alumnes, per establir nexes d'unió entre si.

Per concloure, destacarem que és molt important la funció social, cultural i educativa que exerceixen les escoles de música a la nostra comunitat autònoma. Aquests centres fomenten el desenvolupament d'activitats musicals en l'entorn més pròxim, la formació de corals, bandes, grups i orquestres, és a dir, iniciatives lligades a l'activitat educativa. Segons Figueras (1997), «Aquesta funció social s'evidencia també en la mesura que l'escola de música és un centre de cultura que coneix, relaciona, informa, impulsa, anima i col·labora per a l'oferta cultural i musical i en l'oferta cultural i musical del poble, barri o ciutat» (pàg. 425).

Les escoles de música són l'element dinamitzador per excel·lència de la vida musical de cada poble; per això, l'activitat que duen a terme i la difusió corresponent haurien de comptar amb el suport dels organismes públics locals. Els municipis haurien de potenciar les escoles de música amb l'ajut de les altres administracions, les quals haurien d'aportar recursos per a la difusió i la cultura musical, per editar discs compactes, programar concerts, promocionar músics joves, fomentar corals infantils, juvenils i d'adults, organitzar festivals de jazz, de rock, etc. Tot amb l'objectiu de retallar la distància entre l'ensenyament de la música i el món musical, i intentar convertir el món de la música en la vida pròpia i cultural de cada municipi. Queda demostrat que els últims anys la sensibilitat musical dels ciutadans ha augmentat i, encara que no tothom té aptituds per ser un gran músic, sí que en té per sentir la música i gaudir-ne.

8. BIBLIOGRAFIA

Alsina, P.; Díaz, M.; Giráldez, A.; Akoschky, J. (2008). *La música en la escuela infantil (0-6)*. Barcelona: Graó.

Busqué, M. (1994). L'inici de l'educació musical. *I Congrés de Música a Catalunya* (pp. 331-336). Barcelona: DINSIC – Consell Català de la Música.

Consell Escolar de les Illes Balears. (2007). *Libro de actas del XVII Encuentro de Consejos Escolares Autonómicos y del Estado. Las Enseñanzas Artísticas*. Palma: autor.

Figueras, P. (1997). La funció social de l'escola de música: el paper dels municipis. *Congrés de Música a l'Escola i a les Escoles de Música* (pp. 420-425). Barcelona: DINSIC – Consell Català de la Música.

Froese, R. (1997). La formació continuada en l'aprenentatge de la música a Alemanya. *Congrés de Música a l'Escola i a les Escoles de Música* (pp. 68-72). Barcelona: DINSIC – Consell Català de la Música.

Pascual, M. P. (2006). *Didáctica de la música en infantil*. Madrid: Prentice Hall.

Sempere, N. (1994). Definició i tasques de l'escola de música. *I Congrés de Música a Catalunya*. (pp. 41-54). Barcelona: DINSIC – Consell Català de la Música.

9. DISPOSICIONS LEGALS

- Decret 2618/1966, de 10 de setembre, del Ministeri d'Educació i Ciència, sobre reglamentació general dels conservatoris de música. Va ser publicat al BOE de 24 d'octubre de 1966.
- Decret 50/1986, de 28 de maig, de creació de la Xarxa d'Escoles Elementals de Música de la Comunitat Autònoma. BOCAIB número 19, de 20-06-1986.
- Llei 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu (LOGSE).
- Ordre de 28 d'agost de 1992, per la qual s'estableix el currículum dels graus elementals i mitjà de música i es regula l'accés als graus esmentats per a l'àmbit de competència del Ministeri d'Educació i Ciència.
- Reial decret 1876/1997, de 12 de desembre, sobre el traspàs de funcions i serveis de l'Administració de l'Estat a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en matèria d'ensenyaments no universitaris.
- Decret 37/1999, de 9 d'abril, pel qual es regulen les escoles de música i/o dansa de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.
- Ordre del conseller d'Educació, Cultura i Esports de dia 20 de maig de 1999, per la qual es regulen les condicions que han de complir les escoles de música i/o dansa reconegudes segons el Decret 37/1999, de 9 d'abril, perquè es puguin crear aules d'ampliació del Conservatori Professional de Música i Dansa de les Illes Balears.
- Ordre del conseller d'Educació i Cultura de 16 d'octubre de 2000, per la qual s'estableix el procediment d'habilitació per impartir docència a les escoles de música i dansa reconegudes d'acord amb el Decret 37/1999, de 9 d'abril. BOIB número 138, d'11-11-2000.
- Resolució de la Direcció General de Planificació i Centres, mitjançant la qual es regula la formació complementària que haurà d'assolir el professorat de les escoles de música o de dansa que obtingui l'habilitació general o específica regulada per l'Ordre del conseller d'Educació i Cultura de 16 d'octubre de 2000. BOIB número 25, de 27-02-2001.
- Ordre del conseller d'Educació i Cultura de 26 de març de 2002, mitjançant la qual es regula el procediment per a l'obtenció del certificat del Grau Elemental de música. BOIB número 46, de 16-04-2002.
- Instruccions del director general de Planificació i Centres per a l'aplicació de l'Ordre del conseller d'Educació i Cultura de 26 de març de 2002, mitjançant la qual es regula el procediment per a l'obtenció del certificat del Grau Elemental de música.
- Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOE).
- Resolució del conseller d'Educació i Cultura del dia 15 de gener de 2007, per la qual s'aprova la denominació específica Conservatori Professional de Música i Dansa de

Mallorca per al Conservatori Professional de Música i Dansa de Palma (codi del centre 07006810).

- Resolució de la consellera d'Educació i Cultura del dia 30 de juliol de 2008, per la qual s'aproven les instruccions d'organització i de funcionament de les escoles de música i dansa de les Illes Balears reconegudes segons el Decret 37/1999, per al curs 2008-2009.
- Ordre de la consellera d'Educació i Cultura de 8 de setembre de 2008, per la qual s'estableix el desenvolupament curricular dels ensenyaments elementals de música per al curs 2008-2009 (BOIB número 135, de 25-09-2008).
- Resolució del conseller d'Educació i Cultura del dia 6 d'agost de 2010, per la qual es convoquen ajudes econòmiques per contribuir al sosteniment de les escoles de música i dansa de titularitat pública reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears per al curs 2009-2010.

Per citar aquest article:

Berbel Gómez, N. (2012). «Anàlisi de l'evolució i la situació actual de les escoles de música i/o dansa reconegudes a les Illes Balears». *IN. Revista electrònica d'Investigació i Innovació Educativa i Socioeducativa*, vol. III, núm. 2, pàg. 36-66. Obtingut de: http://www.in.uib.cat/pags/volumenes/vol3_num2/revista/02_Noemy_Berbel.pdf